

Zo vind je de weg in het woud der coaches

Iedereen mag zich coach noemen. Dus hoe weet je of je de juiste hebt als je op zoek gaat naar loopbaanadvies? Experts wijzen de weg.

Door Tim Igor Snijders

‘**A**ls een werknemer twintig, dertig jaar geleden werd doorverwezen naar een loopbaancoach, hield hij dat geheim. Want dan was er iets mis met zijn functioneren’, weet Yvonne Burger, hoogleraar Organisatiecultuur en leiderschap aan de VU en zelf executive coach. ‘Tegenwoordig is coaching een totaal geaccepteerde vorm van zelfontwikkeling.’

Het is een van de redenen voor de wildgroei aan coaches in Nederland de afgelopen decennia. Er zijn er tienduizenden actief en de hoogleraar schat dat dit aantal zal blijven groeien.

Burger is oprichter en voorzitter van het Center for Executive Coaching, dat zich richt op leiderschapcoaching. Het VU-kenniscentrum, nu tien jaar oud, voorziet het coachingsvak van een wetenschappelijke basis, door middel van onderzoek en vervolgoopleidingen waarmee coaches zich kunnen blijven professionaliseren.

Maar lang niet iedereen neemt het zo serieus. Coach is geen beschermd beroep. Wie zich coach noemt, is het ook. Dus hoe weet je of je de goede te pakken hebt

wanneer je hulp nodig hebt bij je zelfontwikkeling?

‘Ik preek voor eigen parochie, maar ik zou gewoon beginnen bij de coaches die lid zijn van een beroepsvereniging’, zegt Ester Leibbrand, voorzitter bij Noloc, de beroepsvereniging voor loopbaanprofessionals (ruim 3500 leden). Lidmaatschap krijgen de coaches niet cadeau, verzekert Leibbrand. ‘Om lid te zijn, moeten ze eerst een certificaat halen. Daarvoor moeten ze onder andere een mensgerichte hbo-opleiding hebben voltooid, zijn geschoold op het gebied van methodiek en van ethiek, en bewijs leveren van minimaal 1400 uur praktijkervaring.’ Het certificaat is vier jaar geldig.

Dat coaches niet geregistreerd staan, wil niet zeggen dat ze niet goed zijn in wat ze doen. Leibbrand: ‘Ik ken niet-gecertificeerde coaches die ik uitzonderlijk bekwaam vind.’ Toch kan iemand die een coach zoekt het best beginnen bij een gecertificeerde coach, meent Leibbrand. ‘Er zijn helaas nog genoeg charlatans onder de zelfbenoemde coaches; mensen die maar wat doen. Ik zit in dit vak, dus ik ken het verschil. Stel dat ik mijn auto naar de garage moet brengen en ik moet kiezen tussen een hoeselaar op de hoek met een vlotte babbel en de Bovag, dan weet ik het wel.’

De juiste papieren doen er dus toe. Daarna wordt de keus persoonlijker. Twee belangrijke eerste vragen volgens Burger, van de VU: heb je vertrouwen in de persoon en zijn of haar werkwijze? En snapt die jouw omstandigheden? ‘Als je een topfunctie hebt, moet je met iemand praten die

Zoek altijd een gecertificeerde coach: die moet aan bepaalde eisen voldoen.

iets begrijpt van de dynamiek op het hoogste niveau, van de rol die macht speelt in een organisatie, en wat dat doet met mensen. Werk je in de zorg, dan wil je misschien liever praten met iemand die dat vak begrijpt.’

Gezellige praat

Er zijn veel soorten coaches (de loopbaancoach, de deskundige op het gebied van werk-privébalans, ontslagbegeleiding of leiderschap) en methodes (van ontwikkelingsgericht tot neurolingvistisch programmeren en positieve psychologie). Leibbrand: ‘Vraag je af of dit iemand is die bij jou en jouw hulpvraag past, en of je zijn stijl waardeert.’

Een goede coach begint altijd met een gratis kennismaking, zegt Leibbrand: ‘Dan kun je zien of het klikt. Daarna zou mijn eerste vraag zijn: wat is het resultaat na onze drie, vier, vijf gesprekken? Waar sta ik dan? Je moet samen ergens naartoe kunnen werken. Anders blijft het bij gezellige praat en verandert er wezenlijk niets.’

De behoefte aan richting bij het zoeken naar een coach is groot, zo merkte ook Sterre van Leer, hoofdredacteur van Psychologie Magazine. Het tijdschrift lanceerde vorig jaar de zoekmachine Coachfinder, waar sindsdien zo’n 18.000 mensen gebruik van hebben gemaakt. ‘We wilden onze lezers een steuntje in de rug geven.’

De effectiviteit van een coachingstraject staat of valt bij de klik tussen coachee en coach, zegt Van Leer. ‘Daarom zijn we een platform gestart dat gebruikers helpt daarop te selecteren. We wilden meer zijn dan een gouden gids.’

COACHES IN CIJFERS

In 2019 stonden zo’n 63.000 mensen als coach ingeschreven bij de Kamervan Koophandel. Dat aantal steeg in de vijfjaar daarvoor met 66%.

Zo’n 10.000 coaches zijn aangesloten bij beroepsverenigingen als Noloc (3500 leden, voor loopbaancoaches), Nobco (2000 leden), LVSC (ruim 2000), Develhub (700) en ICF (300).

Werknemers, werkzoekenden, ondernemers en zzp’ers die door de coronacrisis worden geraakt, kunnen via het crisisprogramma NL Leert Door gratis ontwikkeladvies bij een loopbaanadviseur aanvragen.

Zelfstandige coaches mogen zelf hun uurtarief bepalen. De bij Noloc aangesloten coaches rekenen gemiddeld rond de €85. Met specialistische kennis van een organisatie of bedrijfstak kan het uurtarief stijgen tot €150.

Gecertificeerde coaches kunnen zich tegen betaling aansluiten als ze worden toegelaten tot Coachfinder, voor de coachzoekende is het geb. ruik van het platform gratis. Elke van de ruim 700 coaches heeft een profiel, waarin ze hun ervaring en werkwijze beschrijven en antwoord geven op de vraag wat hen onderscheidt van anderen.

Als er een match is, volgt een kennismakingsgesprek. ‘Dat moet altijd gratis zijn’, vindt Van Leer. ‘Want de drempel om hulp te zoeken moet laag blijven. En het hoort gewoon bij goede service.’

‘Narcistische’ coaches

Slechte coaches zijn volgens Van Leer aan een aantal zaken te herkennen. Zo kun je een coach die over de grenzen van zijn competenties heen gaat, beter mijden. ‘Problemen die thuis horen bij een therapeut zal een goede coach niet accepteren. Die zal zeggen: jij kunt beter naar een psycholoog.’

Ook een teken aan de wand: de coach die zijn eigen ervaringen tot methode verheft. Het is een zorgelijke trend, vindt Van Leer. ‘Er zijn de laatste jaren veel eenpipers gestart die iets lastigs hebben meegemaakt in hun leven, daar overheen zijn gekomen en ervan overtuigd zijn dat jij geholpen bent als je hetzelfde doet als zij. Maar een goede coach schrijft je nooit een oplossing voor. Die helpt je stappen te zetten op weg naar doelen die jij zelf hebt gesteld.’

Ook Burger waarschuwt: ‘Pas op voor “narcistische” coaches die willen helpen omdat ze zich daardoor belangrijk voelen. Dit vak begint bij zelfkennis. En bij een gedegen opleiding.’ □

Ook een teken aan de wand: de coach die zijn eigen ervaringen tot methode verheft